

This is focussed
on erosion but it
wouldn't be difficult
to change that
to a different process
(just learn those processes)

2012 Q17: Discuss how human activities can
accelerate soil erosion.

• Ró-innilt

- Bíonn tionchar diúltach ag ró-innit sa chaoi ina thosnáinn sé fairsingí fásair agus meadítear ar creimeadh iarr. De bharr fás daonra níl ach an fadhb ag dul in oícas.
- Tá iarr deanta as gráinní, gráinní i grúpa glaothair peid. Cuirmeann perdeanna an iarr le chéile chomh maith le húisce. Le athrú ar na conniolacha seo, tarlaíonn creimeadh iarr. An spás a cruth ionn na perdeanna seo glaothair pór orthu. Tá pór riachtanach le haghaidh torthlacth an iarr, agus fás plandáí.
- Is é ró-innilt ná nuair a itheann beostac an iomad don iarr fágtaí an iarr nachta gan cosaint agus tarlaíonn creimeadh iarr déanbharr.
- de bharr meadú suntasach ar daonra in áiteanna éagsúla, msh An Sahel, tá an eileamh do bia an-ard, binn gá le fás, méid na beostac agus de dheasca seo tarlaíonn ró-innilt, ag creimeadh an iarr.
- Ceanglaíonn plandáí an iarr le chéile agus le ró-innilt baintear an nasc seo agus nuair a thagann baisteach baintear barr an iarr (an áit is torthlui). Tarlaíonn creimeadh iarr níos mó de réir fás beostac og le sin is i tionchar diúltach atá i gceist le fás daonra.
- An bhaint do fásra nádúrtha, d'fheadfadh sé bratcreimeadh a thosnú san cheantair. Seo an ghlúaiseacht do iarr ar barr de bharr go bhfuil se nachta.
- Muna raibh daoine ag eileamh ar beostac ní bheadh ró-innilt ag tarlú, Ní tarlaíonn creimeadh iarr ag an ráta céanna nuair a binn fásra msh féar ar barr an iarr.

Ró-Shaothrú

- Is é Ró-shaothrú ná cg fós an ionad barra ar talamh éigin. de dhéasca Ró-shaothrú chailéann an ithir mianró agus tarlaíonn creimeadh ithir.
- Ta tréithe òirthe don ithir a tharlaíonn de bharr róshaothrú, bionn an ithir ^{tírim} agus gaineamhach de bharr an dian-cúraíocht, = neamh forthúlacht an ithir
- De bharr go bhfuil an ithir neamhforthúil, ní fiosn fíosa ar. Ní faigheann an ithir mianró agus bionn sé neamhforthúil go fadtearmach
- Deanann daoríne dian-shaothrú ar talamh nuair nach bhfuil cheactadh ar rothlú, ní feidir leo leasachán a cheannach, ní cleantar branar ar an ithir. ^{msh} An Sahel.
- Ní feidir le pobal ina choncinn in aice an Sahel leanúnait na 3 riachtancasí de bharr go bhfuil síod ró-blockt agus bionn gá le fós an bhliain go láir chun ithe + diol.
- De bharr seo bionn an ithir fágtha tírim + gaineamhach, tagann gaoth agus séideann seo an gaineamh thor achar fada, lateann sé seo ^{Ithir} ^{Sahara} nua = fairsingí foscáigh. Le 50 bhliain anuas tá an ^{tar} éis formí istigh i sahel. (2.5 - 5 km goch bliain)
- Le fós san daonra tá fós i Ró-saothrú = fairsingí foscáigh = creimeadh ithir.
- Chomh maith le seo ní feidir le fasra fas ar an talamh, gan é ní bionn scáth den ithir = teamhann an ghrian an lá cr fad. Tarlaíonn gníomhaíocht ribeach agus uisce ag galú ar barr an ithir. Ardaíonn salann leis an uisce seo. Imíonn an uisce, fogtar salann ar barr, formíonn ciseal toxic inar bhfuil stop ionlán le fós. Céiméann an salann an ithir.
- Gan fasra bionn laghdú i timthriall uisce, Ní thiteann an méid ceanna beristeach. = ithir níos traime fós = creimeadh ithir = fairsingí foscáigh.

• Dí-foraoiseacht.

- tarlaonn dí-foraoiseacht le haglóidh logáil adhmaid, ransáil eallait, telamhaíocht agus togáil bóthre. De gnáth bionn éifeacht aige ar aeráid + ithir -> creimeadh.
- Decann díforaoiseacht tagaunt clon damaste / scríosadh do gnathóig de bharr gníomhaíochta daonna (logáil).
- Tá mór tronchar ag daoine ar dífhraoiseacht insan Bhrasáil. le ceadaíocht an Rialtas + drochrialú bronn 30 milliún m³ do faraois baistí caillte gach bliain san Amasón.
- De réir an U.N, Cailtear 20,000 heictéir do crainn gach lá.
- Bionn Comhlachtaí móra ag fóil ceadaíocht ó rialtas an Bhrasile chun crainn a ghearradh síos san amasón agus tionscal a thosnú ann de bharr go faigheann an rialtas airgid ó é a dhíol agus ó rataí cain. Usáidtear an airgid seo chun droch fhiachas a ro.
- Nuair a baintear foraisí, baintear micro-orgánigh agus humas leis. Gan humás ní faigheann an ithir mianraí = ithir neamhorthaí. Tarlaibhinn creimeadh ithir da blárr go foirmíonn ciseal crua ar barr an ithir ó gan a bheith scaththaíthe ó fasra.
- Títeann morán baisteach i forais baistí agus gan chuidach ó fasra bionn fórsa en baisteach ró-dhian ar an ithir. bristeár an ithir suas agus nuair a galáonn an uisce fagtar v ó tirim agus neamh-ceangailte. de réir mar a leanann an díforaoiseacht ar ogladh meadáinte ar an creimeadh a tharlaíonn ar an ithir.
- Curtear isteach ar an timthriall uisce le díforaoiseacht, Níl crainn ann chun uisce a thogaint, isteach agus díbharr ní teann sé isteach san tabla uisce galáonn sé ag an áit sin agus ní tharlaíonn comhfeacht, nsiothlaifte (infiltration)
- Níos measa fós ta cleachtadh an 'Slash and Burn' a úsáid chun an talamh a scríos. Usáideann an feirmeoir an teicne seo mar go : Cruthaítear ciseal luathreamhain ta sé forthuileach, go gearrtearmach, Scríostar gnathóig + mianraí san ithir = creimeadh ithir.